

INVESTERINGEN IN LANDBOUW STABILISEREN

Arjan Wisman

De investeringen in de landbouw bedroegen in 2003 ruim 3,5 miljard euro (tabel 1). Dat is ongeveer evenveel als in 2002, maar wel minder dan in het topjaar (qua investeringen) 1999/00. De stijgende lijn die de totale investeringen eind jaren negentig liet zien is daarmee omgebogen naar een zekere stabilisatie. Een belangrijk deel (26%) van de investeringen in 2003 kwam voor rekening van immateriële activa, zoals melkquotum en andere productierechten. Dat was bijna 90 miljoen euro meer dan in 2002 en bijna tweemaal het niveau van 2001. Mogelijk was de uitbraak van MKZ in 2001 en de daaruit voortvloeiende onzekerheid over de toekomst destijds de reden voor de sterke terugval. Eind 2003 bedroeg de totale waarde van immateriële activa ongeveer 25 miljard euro oftewel 33% van het balanstotaal. Daarmee werd de tweede plaats bezet na de balanswaarde van grond, die in totaal tegen 31 miljard euro is gewaardeerd.

Tabel 1 Investering a) op akkerbouw- en veehouderijbedrijven 1996-2003 (x miljoen euro, excl. BTW)

Boekjaar/kalenderjaar	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2001	2002	2003
Grond	590	531	621	1.174	901	641	412
Gebouwen	549	671	725	717	517	781	1.063
Grondverbetering	31	27	21	37	12	20	13
Computers	11	12	14	12	12	9	9
Machines en installaties	588	681	641	671	776	793	664
Veestapel	293	302	253	258	350	407	359
Immateriele activa	394	494	822	702	490	823	911
Overige	36	103	28	100	60	108	113
Totaal	2.494	2.820	3.125	3.671	3.119	3.583	3.544

*) Aankoopwaarde activa, exclusief desinvesteringen.
Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Veel investeringen in gebouwen

Hoewel de totale investeringen in 2003 bijna vergelijkbaar waren met die in 2002, zijn er toch duidelijke verschuivingen te zien. Vooral in gebouwen werd in 2003 veel meer geïnvesteerd: ruim 1 miljard euro, een stijging van 36%. Opvallend is dat dit niet gepaard ging met eveneens hogere investeringen in machines en installaties. Integendeel, die investeringen daalden met 16%, na het recordniveau van 2002. De investeringen in de veestapel zijn in 2003 met ruim 10% gedaald. In de twee voorgaande jaren was een flinke stijging te zien. De hier genoemde bedragen betreffen fok- en gebruiksdieren die normaal gesproken langer dan een jaar op de bedrijven worden gehouden. Dieren zoals vleeskalveren, vleesvarkens en vleeskuikens vallen niet onder de investeringen in veestapel, maar onder de aankopen van vlees- en handelsvee. Omdat na verloop van tijd de dieren weer worden verkocht en de balanswaardering afhankelijk is van de marktprijzen, schommelt de totale balanswaarde van de veestapel tussen de 3 en 4 miljard euro. De penetratiegraad van computers is kennelijk al vrij hoog in de landbouwsector, want de investeringen in computers vertonen een daling. Dat wordt ook in de hand gewerkt door de aanhoudende prijsdaling van computers.

Minder investeringen in grond

Het belangrijkste vermogensbestanddeel is nog steeds de grond die eigendom is van de agrariërs (de gepachte grond is niet op de balans opgenomen). Opvallend is daarbij de dalende trend van de

investeringen in grond. Deze daalden in 2003 met 36% tot 412 miljoen euro. Voor de derde jaar op rij was er dus sprake van lagere investeringen in grond. Op de eindbalans van de landbouwsector per 31 december 2003 werd de grond gewaardeerd op 31 miljard euro. Dat is ruim 10 miljard euro meer dan in 1996/97, een waarde stijging die vooral tot stand kwam door de hogere grondprijs. Rond 2000 werd door agrariërs jaarlijks circa 1 miljard euro gestoken in de aankoop van grond. Mede door de overheidsaankopen van grond voor natuurgebieden was de vraag naar grond groot. De grondprijzen werden ook opgedreven door bestemmingswijzigingen naar bouwgrond en de economische hoogconjunctuur. Door minder goede inkomens in de agrarische sector in latere jaren werd de animo om grond te kopen kleiner, waardoor de grondprijzen minder hard stegen. In de afgelopen jaren zijn de grondprijzen per saldo zelfs gedaald. Tegenover de nieuwe investeringen staan natuurlijk ook de investeringen door andere bedrijven. Zo vinden de transacties van grond, vee en quota vrijwel volledig binnen de Nederlandse agrarische sector plaats. De verkopende partijen zijn echter minder goed in beeld dan de investeerders, omdat de landbouwbedrijven die de productie hebben beëindigd niet meer mee zijn genomen in de totaalcijfers. De overige bedrijfsactiva vertonen door de jaren heen sterke fluctuaties. Het gaat hier om de mutaties in meer vlottende activa, zoals materialen, vooruitbetaalde kosten, lopende investeringen en veldinventaris.